

To slags tilvækster i dagens længde? Nærlæsning af Almanakken

Christian Marinus Taisbak, dr.phil. (De eksakte videnskaber i oldtiden), Vordingborg

Så skal vi til det igen, blade i Skriv-og Rejsekalenderen for at repetere udviklingen i dagslyset. Ikke mindst i disse valgtider: skal vi bevare timeskiftet i marts og oktober, eller skal vi have sommer- eller normaltid hele året? Og når det nu altid siges ved vintersolhverv, at “nu går det mod lysere tider” – hvorfor er det så stadig så mørkt i hele januar måned, ja og i februar med? Og hvor stor er egentlig forskellen på den korteste og længste dag i København?

Jeg sætter mig til at kigge på Almanakkens oplysninger om dagenes månedlige tilvækst, som er angivet øverst i hver måned. Fra vintersolhverv til det gamle års udgang voksede dagen med 6 minutter. Dem husker vi, og begynder at lægge sammen:

(December)	6 ^m
Januar	1 ^h 27 ^m
Februar	1 ^h 58 ^m
Marts	2 ^h 19 ^m
April	2 ^h 9 ^m
Maj	1 ^h 45 ^m
Juni til d. 21.	25 ^m
I alt	10 ^h 9 ^m

Men hov, der er da en lettere metode, for den længste dag er (side 26) 17^h 27^m, og den korteste 6^h 56^m (side 38), altså en forskel på 10^h 31^m. Hvor er de ekstra 22 minutter kommet fra / blevet af? For de to resultater bør vel være ens? Bliver brugeren ikke snydt for 3–4 minutters optimisme hver måned?

Forskellen opstår ved, at Almanakken sammenligner første og sidste dags længde i den enkelte måned og ikke længderne af den første dag i hver af to på hinanden følgende måneder – som vistnok ellers er standardmetoden for sammenligninger af ensartede længder. Jeg har i flere år gjort redaktionen opmærksom på divergensen, og fået forskellige svar. Jeg har samtidig udtrykt undren over, at standardmetoden synes at have været anvendt af Almanakkerne i hele den sidste halvdel af det 20. århundrede (som er dem, jeg har liggende). I midten af 00'erne gik man (af mig ukendte grunde) over til at anvende et edb-program, som altså afstedkommer det halvårige forsvindingsnummer. En regnefejl? Alternative fakta? Medgivet: det er en bagatel – men skal den være der?